

rium, hvorunder Stiftelsen eller det beneficerede Gods hørte, opgive Prisen paa hver enkelt Eiendom til Fæstereis Efterretning, men for at gjøre dette maatte der dog foretages en Taxation, da Ministeriet jo ikke uden fra Stiftetvrigheben eller fra Mænd, som den dertil udnævnte, kunde erholde en nøjagtig Indberetning om, hvad disse specielle Fæsteendomme vare værd, naar de skulde sælges med Afløsning af Fæstebaandet. Man kunde nu altsaa tænke sig, at der kunde komme et Ministerium, — jeg taler ikke om det nuværende, thi jeg tvivler ingenlunde om dets Humanitet i saa Henseende — som sagde: Ja, denne Lov er rigtignok kommen ud, men i Grunden er det til Skade og Fordærv, at Stiftelsernes Gods sælges, og det kan da lade sig gjøre at benytte denne Lov, saa at den bliver illusorisk, idet man sætter de enkelte Fæsteendommens Værdi saa høit, at ingen Bruger vil være istand til at gaae ind paa Kjøb; dermed var Loven fleet Fyldest, men de vedkommende Fæstefamilier havde aldeles ikke opnaaet det, som Loven, uden Skade for Stiftelserne, tilsigter for deres Vedkommende. Ved derimod at tage Taxation, saaledes som Udvalget har troet at burde foreslaae i § 8, vil Stiftelsernes Lærv i enhver Henseende være iagttaget, thi, hvis Forslaget vedtages, vil hver enkelt Stifelse eller Enhver, der som Beneficiarius repræsenterer Fordegodset, være berettiget til at udnævne det ene Medlem af Taxationscommissionen, medens det andet udnævnes af Regjeringen, og Brugeren selv udnævner det tredje. Der vil maaskee vise sig Frygt for, at der i den Ret, man herved giver Brugeren, skulde ligge Noget af den saameget mistænkte saakaldte Medieendomsret, men det gjør der ikke, ialfald behøver det ikke at ligge deri, og jeg for mit Vedkommende, som ikke anerkjender en saadan Ret, seer Intet af den deri. Der ligger kun deri, at Brugeren bør være tilstede og bør kunne gjøre sine Mobbemærkninger i Commissionen; naar Stiftelsens og Regjeringens Repræsentanter undersøge, hvad Eiendommen er værd, maa han kunne imødegaae dem, om ikke af anden Grund, saa af den, at han derved selv faaer Oplysning om, at den Værdi, som udfindes, ikke er illusorisk, men at man har gjort sig Umage

for at komme til Sandheden. Endelig maa jeg ogsaa gjøre opmærksom paa, at der er saameget mere Tøie til at give Brugeren en saadan Ret, som der ved Lovudkastets § 11, sammenholdt med § 9, er bestemt, at dersom Fæstereis ikke erklærer sig inden 1 Aar, efterat den Sum, hvortil Gaardens Værdi er udsunden, er bleven ham bekendt, kan han ikke mere forbre Eiendommen til Arvesæfte; naar den bliver fæsteledig, kunne naturligvis ogsaa hans Arvinger hyde paa den ved Auctionen, og dermed er i saa Fald Sagen endt. Det er kun i det første Aar, der løber, efterat Summen er bestemt ved Taxation, at han har Rettighed til at erklære sig over, hvorvidt han vil kjøbe til den Pris eller ikke; men skulde en saadan Evang hvile paa ham, uden at han havde nogensomhelst Andeel i at udfinde Gaardens sande Værdi, saa troer jeg rigtignok, at Evangen vilde være vel haard. Den ærede Forslagsstiller har, som jeg siden skal komme tilbage til, foreslaaet en saakaldet frivillig Overenskomst, men denne er, efter hvad jeg har bevilst, ikke mere frivillig, end at der dog finder en Taxation Sted, rigtignok af vedkommende Minister, men derved er der da ogsaa kommet nogen Evang. I Forslaget til § 8 staaer der: „Vedkommende Minister skal drage Omsorg for, at der for enhver af de i § 1 omhandlede Eiendomme, inden et Aars Forløb fra denne Lovs Bekjendtgjørelse, at regne, bliver fastsat den fremtidige aarlige Canon samt den Kjøbesum, for hvilken den enkelte Fæster eller Leier, ifølge det Forsørfte, kan erholde sit Fæste eller Leiested til Selveiendom eller Arvesæfte, og at den deromtagne Bestemmelse bliver bekjendtgjort for vedkommende Fæster eller Leier. Denne skal da i Løbet af et Aar efter Bekjendtgjørelsen være berettiget til at tilforhandle sig sit Fæste eller Leiested paa de ham opgivne Vilkaar“. Der er altid en Evang deri, at, efterat Kjøbesummen er bleven bekendt, kan Stiftelsen ikke i et heelt Aar forandre den, og skal det være aldeles analogt med en frivillig Overenskomst, er det dog en bekendt Sag, at, naar jeg sætter en Pris paa min Eiendom, er jeg dog ikke længere bunden dertil, end jeg selv vil; jeg kan jo, saa at sige, forandre den i det samme